

Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку

УДК 321.7:327(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18716723>

**Роль міжнародних організацій у підтримці демократичних інститутів в
Україні**

Заглада Віктор Миколайович,

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та
політології, Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-0709-6079>

Бабіна Валентина Олександрівна,

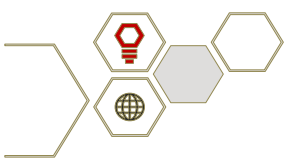
кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних
відносин та права, Інститут гуманітарних наук, Національний університет
«Одеська політехніка», м. Одеса, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-2796-5024>

Оверчук Ольга Володимирівна,

кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка
Степана Дем'янчука», м. Рівне, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-5576-0398>

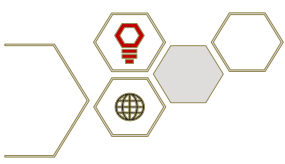
Прийнято: 03.02.2026 | Опубліковано: 20.02.2026

Анотація. Повномасштабна війна в Україні підсилила потребу в ефективних, стійких та прозорих механізмах демократії, здатних забезпечити політичну стабільність, захист прав громадян і розвиток громадянського суспільства. У рамках цього міжнародні організації виступають ключовими

партнерами, надаючи багатовекторну підтримку реформування державного управління та впровадження міжнародних стандартів урядування. Мета дослідження полягає в аналізі ролі міжнародних організацій у підтримці демократичних інститутів України, оцінюванні їх впливу на розвиток громадянського суспільства, верховенства права, антикорупційної інфраструктури та прозорості державних процесів. У дослідженні використано комплексний аналітичний підхід, що включає порівняльний аналіз діяльності міжнародних організацій (ЄС, ООН, Рада Європи), огляд програм реформ, оцінку впливу міжнародних стратегій та рекомендацій на формування нормативно-правової бази й адаптацію української правової системи до міжнародних стандартів. З'ясовано, що багатовекторна підтримка міжнародних організацій охоплює експертний супровід реформ, фінансову допомогу, розбудову інституційної спроможності та впровадження міжнародних стандартів урядування. Ефективність зовнішньої підтримки значною мірою залежить від здатності національних інституцій адаптувати міжнародний досвід до вітчизняних умов, забезпечуючи сталість реформ. На основі отриманих результатів узагальнено, що міжнародна співпраця є стратегічно важливим чинником зміцнення української демократії, основою формування інституційної стійкості, прискорення інтеграції України до ЄС та світового політико-правового простору. Підкреслено особливу значущість міжнародної співпраці в умовах війни та поствоєнного відновлення для підтримання функціонування державних інституцій. Акцентовано, що сталість реформування та розвиток механізмів відповідальності влади перед суспільством залишаються ключовими чинниками, які впливають на реалізацію зовнішньої підтримки.

Ключові слова: Європейський Союз, Рада Європи, ООН, верховенство права, антикорупційна політика, реформування державного управління, громадянське суспільство, міжнародна підтримка, демократичні реформи, держава, право, системний аналіз.

The role of international organizations in supporting democratic institutions in Ukraine

Viktor Zahlada,

Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Associate
Professor of the Department of Philosophy and Politology, Zhytomyr Ivan Franko
State University, Zhytomyr, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-0709-6079>

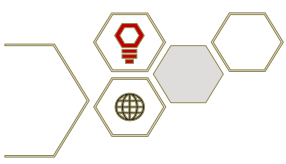
Valentyna Babina,

Candidate of Political Sciences, Associate Professor, Associate Professor of
the Department of International Relations and Law, Institute of Humanities,
National University «Odessa Polytechnic», Odesa, Ukraine,
[vhttps://orcid.org/0000-0003-2796-5024](https://orcid.org/0000-0003-2796-5024)

Olha Overchuk,

Candidate of Political Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Foreign Languages, Stepan Demyanchuk International University
of Economics and Humanities, Rivne, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-5576-0398>

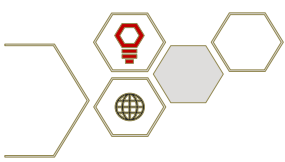
Abstract. The full-scale war in Ukraine has increased the need for practical, sustainable and transparent mechanisms of democracy capable of ensuring political stability, protecting citizens' rights and developing civil society. Within this framework, international organisations act as key partners, providing multivector support for reforming public administration and implementing international governance standards. The purpose of the study is to analyse the role of international organisations in supporting democratic institutions in Ukraine and to assess their impact on the development of civil society, the rule of law, anti-corruption infrastructure, and transparency in state processes. The study uses a comprehensive

analytical approach, including a comparative analysis of the activities of international organisations (EU, UN, Council of Europe), a review of reform programs, an assessment of the impact of international strategies and recommendations on the formation of the regulatory framework and the adaptation of the Ukrainian legal system to international standards. It was found that multivector support for international organisations includes expert support for reforms, financial assistance, institutional capacity-building, and the implementation of international governance standards. The effectiveness of external support largely depends on national institutions' ability to adapt international experience to domestic conditions, thereby ensuring the sustainability of reforms. Based on the results obtained, it can be summarised that international cooperation is a strategically important factor in strengthening Ukrainian democracy, laying the foundation for institutional stability, and accelerating Ukraine's integration into the EU and the global political and legal space. The special significance of international cooperation in wartime and post-war reconstruction for maintaining the functioning of state institutions is emphasised. It is emphasised that the sustainability of reform and the development of mechanisms for government accountability to society remain key factors influencing the implementation of external support.

Keywords: European Union, Council of Europe, UN, rule of law, anti-corruption policy, public administration reform, civil society, international support, democratic reforms, state, law, system analysis.

Постановка проблеми. Натепер Україна перебуває в умовах складних політичних, економічних та безпекових трансформацій, зумовлених тривалими воєнними діями на її території. Повномасштабна війна, що розпочалася 24 лютого 2022 року, підсилила потребу в ефективних демократичних механізмах державного управління, здатних забезпечувати політичну стабільність, прозорість і підзвітність влади. У цьому контексті міжнародна допомога виступає ключовим чинником розвитку демократичних

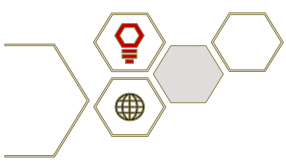

інститутів і формування сучасного громадянського суспільства, проте її ефективність залежить насамперед від здатності держави впроваджувати міжнародний досвід відповідно до національних реалій, забезпечуючи активну участь громадян у демократичних процесах своєї держави.

Незважаючи на активну участь міжнародних організацій у підтримці демократії в Україні, поза увагою залишаються питання, які потребують системного наукового осмислення. Серед ключових проблем необхідно відзначити недостатню розробленість механізмів адаптації міжнародних стандартів до вітчизняного правового простору, що зумовлює виникнення ризиків упровадження реформ. Водночас обмежена координація між національними інституціями та міжнародними партнерами стримує ефективність зовнішньої підтримки. Не менш актуальною є й потреба в системному аналізі результативності міжнародної допомоги, її впливу на розвиток громадянського суспільства та зміцнення демократичних інститутів України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку демократичних інститутів привертає значну увагу вітчизняних і зарубіжних науковців у зв'язку із її теоретичною важливістю та практичною значущістю. Крім того, актуальні дослідження зосереджені на оцінці впливу міжнародних організацій на підтримання інституційної стійкості України в умовах війни. Зокрема, у роботі С. Швидюк [1] доведено, що участь міжнародних організацій сприяє трансформації системи публічного управління та впровадженню демократичних стандартів. Правотворчий аспект міжнародної підтримки розкрито в дослідженні В. Шатіло [2], де наголошується на гармонізації національного законодавства з міжнародними нормами.

Взаємодію держави та громадянського суспільства за посередництва міжнародних інституцій та їх роль у розвитку партисипативної демократії проаналізовано в працях О. Ромціва та Ю. Рудницької [3]. Соціально-гуманітарний вимір міжнародної підтримки, зокрема у сфері освіти,

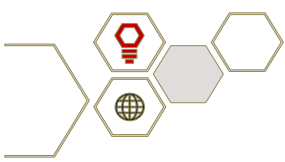
висвітлено в статті М. Оверченко [4], де підкреслено довгостроковий вплив таких програм на демократичну культуру.

У сучасній науковій літературі проблематика підтримки демократичних інститутів в Україні широко висвітлюється з урахуванням воєнно-політичного контексту та ролі міжнародних акторів. Зокрема, М. Алексєєв та С. Дембіцький [5] у своєму емпіричному дослідженні доводять, що навіть за умов повномасштабної війни в Україні зберігається високий рівень суспільної підтримки демократії, що створює соціальну основу для ефективної міжнародної демократизаційної допомоги. Автори підкреслюють, що війна не знижує, а в окремих аспектах навіть посилює орієнтацію громадян на демократичні цінності та інститути.

Вагомий внесок у дослідження ролі міжнародних організацій у демократичних трансформаціях зробили М. Бучин та Я. Муценко [6], які зосереджуються на впливі міжнародних організацій на демократизацію виборчих процесів в Україні. На їхню думку, діяльність таких структур, як ОБСЄ та інші міжнародні місії зі спостереження за виборами, сприяє підвищенню прозорості, конкурентності та легітимності виборів, що є ключовим елементом функціонування демократичної системи.

Емпіричні аспекти взаємозв'язку війни та демократичних цінностей аналізують К. М. Бакке (K. M. Bakke), М. Даль (M. Dahl) та К. Рікард (K. Rickard) [7]. Дослідники доводять, що безпосередній досвід збройного конфлікту не обов'язково призводить до ерозії демократичних установок, а в українському випадку часто сприяє зростанню громадянської мобілізації та готовності до участі в демократичних процесах. Схожі висновки містяться в роботі І. Банерджі (I. Banerjee) та співавторів [8], які на прикладі місцевого самоврядування в Україні демонструють позитивний вплив демократичної участі громадян на якість надання публічних послуг.

Політико-ідеологічний вимір демократичних процесів розкрито в працях А. Саліхова та П. Лисянського [9], які аналізують європейський вибір

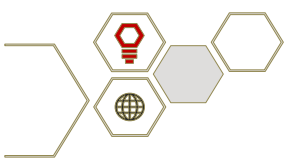

України як фактор внутрішньої політичної боротьби та інструмент електоральної мобілізації. У спільній роботі П. Лисянського, А. Саліхова та В. Ястребової [10] окрему увагу приділено зовнішньому впливу Російської Федерації на виборчі кампанії в інших державах, що має безпосереднє значення для розуміння викликів демократичній безпеці України та ролі міжнародних організацій у протидії таким загрозам.

Міжнародний контекст підтримки демократії в умовах збройних конфліктів комплексно представлений у колективній праці Д. Губер (D. Huber) та співавторів [11], де український досвід розглядається як показовий приклад трансформації інструментів такої підтримки в кризових ситуаціях. Інституційно-дипломатичний аспект діяльності міжнародних організацій досліджує Е. Пундзюте-Галлуа (E. Pundziūtė-Gallois), аналізуючи роль ОБСЄ в мінському процесі та її вплив на політичну стабільність і демократичні інститути України [12].

Правові аспекти захисту демократичних процедур висвітлює Т. Матюшкова, яка зосереджується на злочинах проти виборчих прав громадян та значенні міжнародних стандартів у їх запобіганні [13]. Інституційний вимір міжнародної підтримки демократії з боку США аналізує М. Лимар, підкреслюючи роль фінансової, експертної та організаційної допомоги у зміцненні демократичних цінностей в Україні [14]. Окреме місце посідає дослідження О. Пошедіна, присвячене демократичному контролю над сектором безпеки й оборони, де наголошується на важливості міжнародних норм і рекомендацій для забезпечення підзвітності та цивільного контролю в умовах воєнного стану [15].

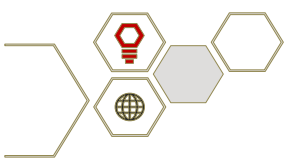
Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний масив наукових досліджень, присвячених ролі міжнародних організацій у підтримці демократичних інститутів України, низка аспектів залишається не досить опрацьованою. Зокрема, у працях переважає аналіз макрорівня міжнародної допомоги та загальних інституційних ефектів, тоді як

механізми координації між міжнародними організаціями та національними органами влади на регіональному й місцевому рівнях розкриті фрагментарно. Недостатньо досліджено довгостроковий вплив міжнародної підтримки демократії на якість демократичних процедур у воєнний і післявоєнний періоди, а також ризики залежності внутрішніх інститутів від зовнішніх ресурсів. Окремої уваги потребує емпірична оцінка ефективності конкретних програм міжнародних організацій щодо їх впливу на підзвітність, інклюзивність і стійкість демократичного врядування в умовах тривалої воєнної та післявоєнної трансформації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в комплексному аналізі ролі міжнародних організацій у підтримці демократичних інститутів в Україні та оцінюванні ефективності їх впливу в умовах сучасних політичних та безпекових викликів. З огляду на поставлену мету необхідно виконати такі завдання: охарактеризувати теоретичні засади діяльності міжнародних організацій у сфері підтримки демократії та визначити їх ключові інструменти впливу; провести аналіз основних напрямків та форм взаємодії міжнародних організацій з вітчизняними структурами, а також оцінити результати реалізованих програм та проєктів; визначити проблеми й перспективи підвищення ефективності міжнародної підтримки демократичних інститутів з урахуванням політичного контексту та сучасних викликів.

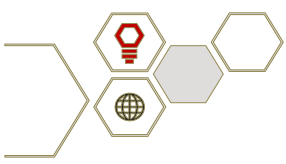
Виклад основного матеріалу. Теоретичні засади діяльності міжнародних організацій у сфері підтримки демократії ґрунтуються на поєднанні кількох фундаментальних концептуальних підходів, кожен з яких окреслює специфічні механізми, цілі та інструменти зовнішнього впливу на політичні трансформації. Поєднання інституціонального, ліберально-інтернаціоналістського та неоінституціонального підходів дозволяє всебічно охарактеризувати роль міжнародних організацій як агентів демократичних

перетворень у державах-реципієнтах, особливо в умовах затяжних криз, воєнних конфліктів та глобальної хвилі автократизації.

У межах ліберально-інтернаціоналістської традиції демократія розглядається не лише як бажаний політичний устрій, а як універсальна нормативна модель, що забезпечує стабільний розвиток, захист прав людини та легітимність державної влади. Відповідно, міжнародні організації постають носіями демократичних норм і стандартів, які вони поширюють через механізми умовної допомоги, технічного сприяння та політичного діалогу, поєднуючи фінансову підтримку з вимогами щодо дотримання принципів верховенства права, політичного плюралізму та підзвітності влади. Сучасні дослідження підтверджують, що перехід від суто фінансової допомоги до моделей «підтримки через розширення спроможностей» суттєво підвищує ефективність демократичної допомоги та її довгостроковий вплив [16, р. 1739–1743]. Водночас в умовах зростання впливу недемократичних донорів демократична підтримка з боку міжнародних організацій набуває додаткового значення як інструмент збереження нормативної привабливості демократії, оскільки присутність автократичних донорів може негативно впливати на суспільне сприйняття демократичних інститутів у країнах-реципієнтах [17, р. 1621–1625].

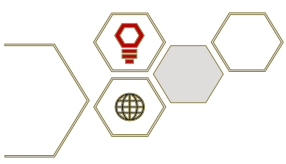
Інституціональний підхід зосереджується на ролі міжнародних організацій як акторів, здатних формувати та трансформувати внутрішні «правила гри» через правову гармонізацію, експертний супровід та підтримку реформ у сфері публічного управління. У межах цієї парадигми демократична підтримка розглядається не як разова передача ресурсів, а як довготривалий процес інституційного навчання, спрямований на зміцнення спроможності державних і суспільних інститутів діяти ефективно та автономно. Такий підхід особливо актуальний у контексті сучасних криз демократії, коли формальне запровадження демократичних процедур без інституційного підґрунтя не гарантує їхньої стійкості. Дослідники наголошують, що в умовах

автократизації ключовим завданням міжнародних організацій стає підтримка саме інституційної витривалості демократичних систем, зокрема через реформування судових органів, виборчих інституцій та механізмів контролю за виконавчою владою [18, р. 3131–3135].

Неоінституціональний підхід, своєю чергою, акцентує увагу на непрямих формах впливу міжнародних організацій, пов'язаних із процесами соціалізації, поширення норм і формування стійких очікувань щодо демократичної поведінки політичних акторів. У цьому контексті демократія постає не лише як сукупність формальних процедур, а як ціннісно-інституційна система, що поступово інтегрується в політичну культуру держав-реципієнтів. Діяльність міжнародних організацій сприяє закріпленню демократичних норм через участь у транснаціональних мережах, експертних спільнотах та програмах обміну, що формує довгострокові зміни у сприйнятті ролі держави та громадян у політичному процесі. Саме цей вимір демократичної підтримки набуває особливої ваги в умовах зростання недовіри до демократичних інститутів і поширення альтернативних моделей управління [16, р. 1749–1753].

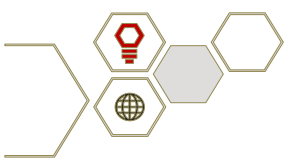
Особливого значення набуває застосування зазначених теоретичних підходів у контексті підтримки демократії в Україні. Повномасштабна війна, що триває з 2022 року, суттєво ускладнила функціонування демократичних інститутів, водночас підвищивши роль міжнародних організацій як ключових партнерів у збереженні демократичної стійкості держави. Участь Європейського Союзу, Ради Європи та інших міжнародних акторів у підтримці реформ у сфері верховенства права, боротьби з корупцією та забезпечення прозорості управління демонструє, що демократична допомога в умовах війни виконує не лише відновлювальну, а й стабілізаційну функцію. Дослідження сучасних моделей демократичної підтримки свідчать, що поєднання нормативного тиску, фінансових ресурсів і інституційного

супроводу реформ здатне зміцнювати демократичні структури навіть за умов тривалих безпекових загроз [17, р. 1628–1632].

Таким чином, теоретичний аналіз діяльності міжнародних організацій у сфері підтримки демократії дозволяє розглядати її як багатовимірний і адаптивний процес, що поєднує нормативні, інституційні та соціокультурні механізми впливу. Ефективність такої діяльності значною мірою залежить від здатності міжнародних організацій враховувати конкретні національні контексти, рівень інституційного розвитку та зовнішні виклики, з якими стикаються країни-реципієнти, зокрема в умовах війни та глобальної демократичної рецесії.

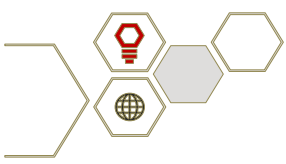
Вплив міжнародних організацій у сфері підтримки демократії здійснюється через політико-правові, фінансово-економічні та соціально-інституційні механізми. До політико-правових інструментів належить формування нормативних стандартів і рекомендацій, моніторинг їх дотримання та умовність надання допомоги, що використовується, зокрема, Європейським Союзом у процесі європейської інтеграції України [9]. Фінансово-економічні інструменти представлені цільовою підтримкою реформ, програмами бюджетної допомоги та грантовими механізмами, які сприяють збереженню функціональності демократичних інститутів у кризових умовах. Водночас соціально-інституційний вплив реалізується через підтримку громадянського суспільства, розвиток партисипативних практик та зміцнення горизонтальних зв'язків між владою і громадянами, що підкреслюється в дослідженнях взаємодії державних органів і неурядових структур за участю міжнародних акторів. Сукупність зазначених інструментів формує багаторівневу модель демократичної підтримки, у межах якої міжнародні організації не лише компенсують інституційні втрати, спричинені війною, а й створюють передумови для довгострокової демократичної трансформації України.

Основні напрями та форми взаємодії міжнародних організацій з вітчизняними структурами у сфері підтримки демократії в Україні характеризуються системністю, багаторівневістю та орієнтацією на довгострокові інституційні зміни. Одним із ключових напрямів такої взаємодії є співпраця з органами державної влади та місцевого самоврядування, яка реалізується через надання експертної та консультативної допомоги, участь у розробленні нормативно-правових актів і впровадження стандартів демократичного врядування. Ця форма взаємодії сприяє адаптації національного законодавства до міжнародних і європейських норм, підвищенню прозорості управлінських процесів і зміцненню принципу верховенства права, що особливо актуально в умовах воєнного стану [2]. Водночас міжнародні організації активно залучаються до реформування інституційної архітектури держави шляхом підтримки антикорупційних органів, судової системи та механізмів парламентського контролю, що розглядається як важлива передумова демократичної стійкості [13, с. 15–18].

Інший напрям взаємодії пов'язаний зі співпрацею міжнародних організацій з інститутами громадянського суспільства, яка здійснюється у формах грантової підтримки, спільної реалізації програм і проєктів, а також інституційного розвитку неурядових організацій. Така взаємодія сприяє розширенню можливостей громадської участі в процесах прийняття рішень, розвитку партисипативних практик і формуванню культури підзвітності влади перед суспільством, що підкреслюється в дослідженнях взаємодії державних і громадських структур за міжнародною участю [3, с. 106–109]. Окрема увага приділяється ролі міжнародних організацій у підтримці незалежних медіа та освітніх ініціатив, які розглядаються як інструменти формування демократичної політичної культури та протидії дезінформації [4, с. 67–68].

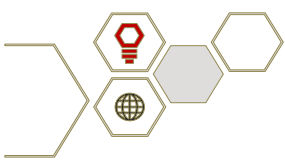
Важливою формою взаємодії є також фінансово-технічна допомога, що надається через цільові програми, гранти та проєктне фінансування, спрямовані на забезпечення безперервності демократичних процесів у

кризових умовах. Ефективність таких форм співпраці значною мірою залежить від рівня інтеграції міжнародних програм у національні стратегії розвитку та здатності вітчизняних інституцій до їх реалізації. Особливе місце займає взаємодія України з Європейським Союзом, у межах якої поєднуються інструменти політичної умовності, моніторингу та інституційного навчання, що стимулює системні демократичні перетворення та наближення до європейських стандартів урядування.

Повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України суттєво трансформувала умови функціонування демократичних інститутів, актуалізувавши проблему їх інституційної стійкості та адаптивності в умовах воєнного стану. За таких обставин ключового значення набуває роль міжнародних організацій, які виступають не лише джерелами фінансової та експертної допомоги, а й активними суб'єктами формування нормативних, організаційних та ціннісних засад демократичного врядування. Міжнародна підтримка демократії в Україні реалізується через багаторівневу систему взаємодії з органами державної влади, інститутами місцевого самоврядування, судовими та антикорупційними органами, а також із громадянським суспільством і медіасектором.

Особливістю сучасного етапу є те, що діяльність міжнародних організацій відбувається в умовах поєднання надзвичайних безпекових викликів із довгостроковими завданнями європейської інтеграції та післявоєнної відбудови. Це зумовлює перехід від класичних моделей демократизаційної допомоги, орієнтованих переважно на технічну підтримку реформ, до комплексних підходів, які включають інституційне зміцнення, нормотворчий супровід, моніторинг дотримання демократичних стандартів і розвиток громадянської участі. У цьому контексті особливої уваги потребує системний аналіз конкретних напрямів співпраці міжнародних організацій з національними інституціями України, а також оцінювання реальних нормативних і практичних результатів такої взаємодії (табл. 1).

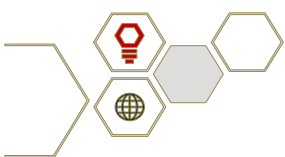

Аналіз наведених даних, свідчить, що міжнародні організації відіграють системоутворювальну роль у підтримці та розвитку демократичних інститутів України, забезпечуючи поєднання нормативного, інституційного та функціонального впливу. Співпраця з такими структурами, як ОБСЄ / БДПЛ, ПРООН, International IDEA, USAID, Рада Європи та низка міжнародних демократичних інститутів, охоплює ключові сфери демократичного врядування – виборчі процеси, судову систему, антикорупційну політику, місцеве самоврядування, медіасферу та політичну партійну систему.

Таблиця 1

Взаємодія міжнародних організацій з національними інституціями України у сфері підтримки демократичних інститутів

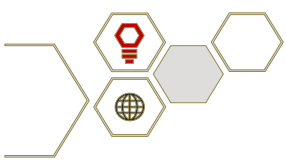
Міжнародна організація	Національні інституції-партнери	Нормативно-правові акти / інституційні рішення	Ключові наслідки та ефекти
OSCE / ODIHR (БДПЛ ОБСЄ)	Центральна виборча комісія України; Верховна Рада України; Міністерство юстиції України	Виборчий кодекс України (оновлення процедур адміністрування виборів); рекомендації ОБСЄ щодо виборчих стандартів	Підвищення прозорості виборчого процесу; професіоналізація виборчих комісій; зменшення кількості процедурних порушень
International IDEA (International Institute for Democracy and Electoral Assistance)	Верховна Рада України; парламентські комітети; Центральна виборча комісія України	Законодавство про політичні партії та партійне фінансування; аналітичні звіти щодо якості демократії	Посилення парламентського контролю; прозорість партійного фінансування; інституційна стабілізація представницької демократії
USAID (United States Agency for International Development)	Міністерство культури та інформаційної політики України; Національна рада з питань телебачення і радіомовлення; регіональні медіа	Закон України «Про медіа»; програми підтримки незалежної журналістики	Підвищення медіаграмотності; розвиток незалежних регіональних ЗМІ; протидія дезінформації
UNDP (United Nations)	Міністерство розвитку громад та територій України; органи місцевого	Закон України «Про місцеве самоврядування» (імплементация);	Розвиток громадянської участі; впровадження партисипативного бюджету; зростання

Міжнародна організація	Національні інституції-партнери	Нормативно-правові акти / інституційні рішення	Ключові наслідки та ефекти
Development Programme)	самоврядування; територіальні громади	програми децентралізації	прозорості місцевого врядування
IFES (International Foundation for Electoral Systems)	Центральна виборча комісія України; громадські організації	Методичні рекомендації з виборчого адміністрування; освітні програми	Підвищення якості організації виборів; залучення громадського моніторингу
NDI (National Democratic Institute)	Верховна Рада України; політичні партії; громадські об'єднання	Програми внутрішньопартійної демократії; навчальні модулі для депутатів	Посилення підзвітності політичних партій; розвиток інклюзивних політичних практик
IRI (International Republican Institute)	Політичні партії України; органи місцевої влади	Програми політичної освіти; підтримка молодіжного лідерства	Формування політичної культури участі; зменшення персоналізації влади
ООН (UNCAC)	Національне агентство з питань запобігання корупції; Національне антикорупційне бюро України; Вищий антикорупційний суд	Закон України «Про запобігання корупції»; система електронного декларування	Підвищення прозорості публічних фінансів; посилення антикорупційного контролю
Рада Європи	Конституційний Суд України; Верховний Суд; Міністерство юстиції	Судова реформа; імплементація стандартів верховенства права	Посилення незалежності судової влади; гармонізація правової системи зі стандартами ЄС
Freedom House	Громадські організації; аналітичні центри	Аналітичні звіти з оцінення демократичного розвитку	Підвищення міжнародної підзвітності України; моніторинг демократичних трансформацій

Джерело: створено авторами на основі [19; 20; 21]

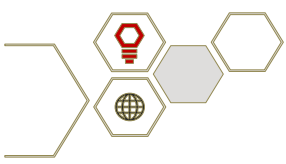
Важливим результатом цієї взаємодії стало формування та вдосконалення нормативно-правової бази, зокрема виборчого, медійного та антикорупційного законодавства, що забезпечує наближення національних стандартів до міжнародних демократичних норм. Поряд із законодавчими змінами простежується інституційний ефект міжнародної підтримки, який проявляється у створенні та зміцненні спеціалізованих органів

(антикорупційних інституцій, незалежних регуляторів, органів суддівського врядування), а також у підвищенні спроможності чинних державних і місцевих структур. Водночас слід зазначити, що ефективність міжнародної підтримки значною мірою залежить від рівня внутрішньої інституційної готовності та політичної волі на національному і регіональному рівнях. У низці випадків вплив міжнародних програм має опосередкований характер і потребує тривалого часу для досягнення сталих результатів. Попри це, сукупний ефект реалізованих програм полягає у збереженні демократичної керованості держави, посиленні підзвітності влади та підтриманні високого рівня громадянської участі навіть в умовах війни.

Проблематика підвищення ефективності міжнародної підтримки демократичних інститутів в Україні формується під впливом складного поєднання воєнно-політичних, інституційних та соціальних чинників. Однією з ключових проблем залишається асиметрія між масштабами зовнішньої допомоги та спроможністю національних інституцій до її повноцінного засвоєння і сталого впровадження результатів. В умовах воєнного стану демократичні процедури об'єктивно зазнають трансформацій, що ускладнює імплементацію стандартних моделей підтримки демократії, орієнтованих на стабільне середовище мирного часу. Це зумовлює ризик формалізації реформ, коли інституційні зміни відбуваються переважно на нормативному рівні без достатнього закріплення в практиках публічного управління та політичної культури.

Суттєвим викликом є також фрагментованість міжнародної допомоги, що проявляється в паралельній реалізації програм різними міжнародними організаціями без належної координації з боку національних органів влади. За таких умов виникає дублювання заходів, перевантаження державних інституцій звітністю та зниження стратегічної узгодженості реформ. Додатковою проблемою є зростання залежності окремих секторів демократичного розвитку від зовнішнього фінансування, що в довгостроковій

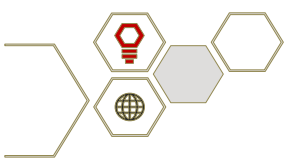

перспективі може негативно позначатися на автономії та внутрішній стійкості демократичних інститутів. Політичний контекст війни також підсилює напруження між вимогами безпеки та принципами відкритості, підзвітності й інклюзивності, що створює складні дилеми для міжнародних донорів щодо меж їх впливу на внутрішні політичні процеси.

Водночас сучасні виклики відкривають і нові перспективи підвищення ефективності міжнародної підтримки демократії. Передусім ідеться про перехід від короткострокових проєктних підходів до комплексних програм, орієнтованих на інституційну стійкість і післявоєнне відновлення демократичного врядування. Важливою перспективою є поглиблення секторальної інтеграції міжнародної допомоги з національними стратегіями реформ, що дозволяє узгоджувати пріоритети демократичного розвитку з безпековими та соціально-економічними потребами держави. Зростає роль підтримки місцевого самоврядування, громадянського суспільства та незалежних медіа як ключових носіїв демократичної стійкості в умовах тривалої кризи.

Особливе значення має адаптація інструментів міжнародної підтримки до цифрової трансформації публічного управління та щораз більших гібридних загроз, зокрема інформаційних впливів і кібератак. Використання цифрових рішень у сфері прозорості, електронної участі та моніторингу діяльності органів влади може суттєво підвищити підзвітність і довіру громадян до демократичних інститутів. У стратегічній перспективі ефективність міжнародної підтримки демократії в Україні залежатиме від здатності поєднати зовнішні ресурси з внутрішнім політичним консенсусом щодо демократичного розвитку, забезпечити гнучкість міжнародних програм і водночас посилити національну відповідальність за результати реформ у воєнний та післявоєнний періоди.

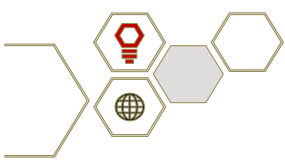
Висновки. Узагальнюючи результати дослідження, можна зазначити, що міжнародні організації відіграють ключову роль у підтримці та збереженні

демократичних інститутів України в умовах повномасштабної війни та тривалої політичної нестабільності. Їхня діяльність сприяє інституційній стійкості системи публічного управління, збереженню базових демократичних процедур, а також адаптації національного законодавства і практик урядування до міжнародних стандартів демократії, верховенства права та прав людини. Встановлено, що найбільш ефективними є ті форми міжнародної підтримки, які поєднують нормативно-правове консультування, фінансову допомогу та розвиток інституційної спроможності державних і громадських структур.

Водночас виявлено низку системних проблем, що обмежують результативність міжнародної підтримки демократії, зокрема фрагментованість програм, недостатній рівень міжінституційної координації та ризики формального характеру реформ в умовах воєнного стану. Політико-безпековий контекст зумовлює необхідність постійного балансу між вимогами національної безпеки та дотриманням демократичних принципів, що ускладнює як внутрішні реформаційні процеси, так і діяльність міжнародних партнерів, що вказує на потребу впровадження більш гнучких, контекстно чутливих підходів до підтримки національних демократичних інститутів.

Перспективи підвищення ефективності міжнародної підтримки демократії в Україні пов'язані з посиленням стратегічної узгодженості між міжнародними програмами та національними пріоритетами розвитку, орієнтацією на довгострокову інституційну стійкість і післявоєнне відновлення. Важливим напрямом є розширення підтримки місцевого самоврядування, громадянського суспільства і цифрових інструментів демократичного врядування як чинників підзвітності та суспільної довіри. Таким чином, міжнародна підтримка демократичних інститутів має розглядатися не лише як зовнішній ресурс стабілізації, а як складова частина спільної відповідальності міжнародних партнерів і української держави за

формування стійкої, інклюзивної та функціональної демократії в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

Разом із тим результати дослідження мають певні обмеження, зумовлені динамічністю політичного та безпекового контексту в Україні. Аналіз ґрунтується переважно на відкритих аналітичних і наукових джерелах, що не завжди дозволяє повною мірою оцінити внутрішні механізми прийняття рішень у межах програм міжнародної підтримки та їх реальний вплив на неформальні практики демократичного врядування. Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленим емпіричним аналізом результативності міжнародної підтримки демократичних інститутів на регіональному та місцевому рівнях, а також із вивченням довгострокових наслідків цієї підтримки в післявоєнний період.

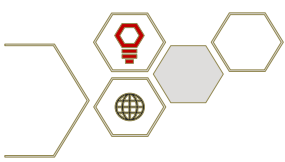
Список використаної літератури

1. Швидюк С. Вплив міжнародних організацій на трансформацію системи публічного управління в Україні в умовах війни. *Публічне управління і політика*. 2025. № 4 (8). DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.4.03>.

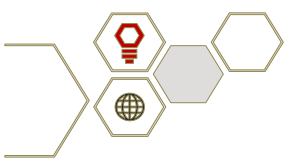
2. Шатіло В. А. Місце і роль міжнародних організацій у правотворчій діяльності України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 1. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.18>.

3. Ромців О., Рудницька Ю. Взаємодія інститутів громадянського суспільства та органів державної влади. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2023. Т. 10, № 3 (39). С. 104–111. DOI: <https://doi.org/10.23939/law2023.39.104>.

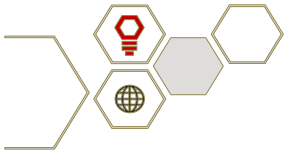
4. Оверченко М. Роль міжнародних та громадських організацій у подоланні освітніх втрат в Україні. *Український педагогічний журнал*. 2024. № 1. С. 65–73. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-1-65-73>.

5. Alexseev M. A., Dembitskyi S. Geosocietal support for democracy: survey evidence from Ukraine. *Perspectives on Politics*. 2024. Vol. 22, № 4. P. 1077–1099. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1537592724000422>.
6. Бучин М., Мущенко Я. Роль міжнародних організацій у демократизації виборів в Україні (оглядова стаття). *Humanitarian Vision*. 2021. Vol. 7, № 2. P. 28–34. DOI: <https://doi.org/10.23939/shv2021.02.028>.
7. Bakke K. M., Dahl M., Rickard K. Conflict exposure and democratic values: evidence from wartime Ukraine. *Journal of Peace Research*. 2025. Vol. 62, № 5. P. 1376–1392 DOI: <https://doi.org/10.1177/00223433251347769>.
8. Banerjee I., Ganga P., Kasianenko N., Miadzvedz A., Sokhey S. W., Van De Laarschot S. The effect of democratic participation on public goods provision: evidence from local governments in Ukraine. *Post-Soviet Affairs*. 2025. Vol. 41, № 5. P. 498–520. DOI: <https://doi.org/10.1080/1060586x.2025.2529766>.
9. Саліхов А. Р., Лисянський П. Л. Європейський вибір України: від зовнішньої політики до інструменту електоральної боротьби. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2025. № 52. С. 269–274. DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v052.2024.43>.
10. Лисянський П. Л., Саліхов А. Р., Ястребова В. А. Зовнішній вплив РФ на виборчі кампанії в інших країнах. *Регіональні студії*. 2024. № 39. С. 106–113. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2024.39.17>.
11. Huber D., Khakee A., Aydın-Düzgit S., Cherif Y., Ferabolli S., Karim M. F., Korosteleva E., Forum: global perspectives on democracy support in light of the wars in Gaza and Ukraine. *International Studies Perspectives*. 2025. ekaf003. DOI: <https://doi.org/10.1093/isp/ekaf003>.
12. Pundziūtė-Gallois E. The osce and the Minsk Process for Ukraine: how diplomatic innovation transforms international organisations. *European Review of International Studies*. 2023. Vol. 10, № 2. P. 136–154. DOI: <https://doi.org/10.1163/21967415-10020006>.

13. Matiushkova T. P. Crimes against the electoral rights of citizens in Ukraine: the peculiarities of their committing and investigation. *Law and Safety*. 2019. Vol. 72, № 1. P. 13–27. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2019.1.01>.
14. Lyamar M. U.S. support for democratic values in Ukraine: The institutional dimension. *American History & Politics*. 2024. № 18. P. 46–57. DOI: <https://doi.org/10.17721/2521-1706.2024.18.4>.
15. Poshedin O. Democratic control of the defence sector in Ukraine. *Humanitarian Vision*. 2023. Vol. 9, № 2. P. 1–7. DOI: <https://doi.org/10.23939/shv2023.02.001>.
16. Blanken M., Wiebrecht F., Gafuri A. From aid to empowerment: the impact of democracy assistance on civil society. *The journal of development studies*. 2025. Vol. 61, № 11. P. 1737–1755. DOI: <https://doi.org/10.1080/00220388.2025.2487005>.
17. Grimm S., Weiffen B., Mross K. Democracy promotion in times of autocratization: a conceptual note. *Democratization*. 2025. Vol. 32, № 7. P. 1617–1639. DOI: <https://doi.org/10.1080/13510347.2025.2543778>.
18. Gafuri A. Are autocratic donors impeding democracy abroad? The presence of autocratic donors and citizens' perceptions of democracy. *Journal of international development*. 2024. Vol. 36, № 8. P. 3125–3156. DOI: <https://doi.org/10.1002/jid.3944>.
19. ODIHR in Ukraine. *OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights*: вебсайт. URL: <https://odihr.osce.org/odihr/ukraine> (дата звернення: 11.12.2025).
20. International IDEA condemns Russia's invasion of Ukraine. We work in collaboration with our Member States and other organizations to support Ukraine in protecting and enhancing the resilience of its democracy. *International IDEA*: вебсайт. URL: <https://www.idea.int/country/ukraine> (дата звернення: 11.12.2025).

21. EU supports inclusive dialogue on strengthening Ukraine's post-war democratic resilience. *European Union*: вебсайт. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu-supports-inclusive-dialogue-strengthening-ukraine%E2%80%99s-post-war-democratic-resilience_en (дата звернення: 11.12.2025).